
EKO KALENDARZ

23 STYCZNIA

— Dzień bez opakowań foliowych —

WWW.EKOKALENDARZ.PL

WPROWADZENIE

Opakowania foliowe są wszechobecne. Kiedy rozejrzemy się wokół zobaczymy je wszędzie. W plastikowych torbach przynosimy do domu zakupy, obojętnie czy zakupy robimy w hipermarkecie, w osiedlowym sklepiku czy na targu, duża część produktów opakowana jest w jednorazowe torebki (tzw. zrywki) lub foliowe opakowania, plastikowe kubeczki, pudełeczka czy foremki. Często produkty, zarówno spożywcze jak i przemysłowe, pakowane są wielokrotnie i otacza je kilka warstw opakowań. Wystarczy spojrzeć na paczkę ciastek (które ułożone są w plastikowym korytku, otoczonym foliowym opakowaniem i zapakowane są w tekturowe pudełko), ryż (w tekturowym pudełku i woreczkach foliowych), klocki lego (w tekturowym pudełku klocki w kilku woreczkach foliowych) czy choćby blender (każdy element zapakowany w osobną w folię). Nawet czasopisma, szczególnie te dla dzieci, zazwyczaj pakowane są w folię. To wszystko powoduje, że po rozpakowaniu zakupów połowę zawartości naszego kosza zajmują folie.

Problem opakowań foliowych narasta, choć jest problemem całkiem młodym z punktu widzenia historii ludzkości. Jeszcze nie tak dawno torebki foliowe były rzadkością, a te które mieliśmy w domach wykorzystywało się wielokrotnie. Jednak przede wszystkim wiele produktów sprzedawana była luzem, lub pakowana w szkło czy papier zamiast wszechobecnego dziś plastiku.

Ze względu na trwałość a przede wszystkim ilość plastikowych odpadów opakowaniowych, problemem zajmują się kolejne rządy państw wydając decyzje w sprawie ograniczania używania opakowań foliowych. Obecnie w Brukseli gotowe jest już porozumienie Komisji Europejskiej, Parlamentu i Rady Unii w sprawie tzw. dyrektywy opakowaniowej. Unia Europejska chce zmniejszyć o 80% liczbę używanych toreb foliowych. Celem Unii jest doprowadzenie do stanu,

w którym przeciętny mieszkaniec będzie używał do 90 torebek rocznie w 2019 roku, następnie do 40 sztuk w 2025 roku. W różnych krajach cel ten będzie w różnym czasie osiągany. W krajach takich jak Dania czy Finlandia ten cel jest już osiągnięty – wykorzystuje się tam średnio 4 (cztery!) sztuki torebek rocznie na mieszkańca, dla porównania – w Polsce ponad 450. Unia da dowolność krajom w wyborze sposobów prowadzenia zmian – mogą to być opłaty za kupowanie torebek w sklepach, dodatkowe opłaty nałożone na producentów lub sprzedawców.

Działania krajów i instytucji są odpowiedzią na rosnącą ilość odpadów tworzyw sztucznych, którą codziennie zwiększamy wyrzucając niepotrzebne opakowania. Badania pokazują, że z torebki foliowej wziętej ze sklepu korzystamy średnio ok. 20 minut – po tym czasie ją wyrzucamy. Co więcej, opakowania bardzo często nie trafiają do recyklingu, lecz wraz z innymi śmieciami na składowisko odpadów, a niestety czasem także do lasu, czy do wody. Opakowania z tworzyw sztucznych, w tym torebki, to świetny materiał do recyklingu. Mogą posłużyć do produkcji nowych opakowań, worków na śmieci, plastikowych skrzynek, ogrodzeń, balustrad itd. Szacuje się, że jedynie 40% opakowań z tworzyw sztucznych poddawanych jest recyklingowi. Jeśli trafią na wysypisko, rozkładają się na nim nawet 400 lat. Odpady tego rodzaju (nie tylko reklamówki) zajmują około 15% objętości polskich wysypisk. Co gorsza zdarza się, że trafiają do domowych pieców czy do ogniska, a przecież w trakcie spalania tworzyw sztucznych powstają bardzo toksyczne, rakotwórcze dioksyny i furany.

Są kraje, w których występuje całkowity zakaz dystrybucji toreb foliowych – są to np. Australia, Indie (północno – wschodnie regiony), Alaska, Japonia czy kilka regionów Francji. Inne kraje nałożyły np. podatki na te opakowania.

Fot. Jedimentat44, CC BY 2.0

W innych krajach, np. w Portugalii, Holandii czy w Niemczech wprowadzono opłaty za torby foliowe. W Chinach władze zakazały supermarketom i sklepom udostępniania darmowych torebek foliowych. Najbardziej surowe przepisy obowiązują w Delhi, stolicy Indii, gdzie wprowadzono całkowity zakaz używania toreb foliowych. Za jego złamanie grozi nawet kara więzienia i wysoka grzywna. W przypadku Delhi uzasadnienie tej decyzji wydaje się być jasne – w porze monsunowej torby-śmieci zatykają odpływy kanalizacyjne i powodują podtopienia a wg szacunków w stolicy Indii każdego DNIA zużywa się 10 mln toreb foliowych.

Torby i opakowania foliowe mogą być więc zagrożeniem dla zdrowia i życia ludzi, ale jeszcze większe zagrożenie stanowią dla zwierząt. Szacuje się, że na jedną milę kwadratową oceanu przypada 46 000 kawałków plastiku (patrz: [Wielka Pacyficzna Plama Śmieci](#)).

Co roku tysiące zwierząt zaplątuje się lub zjada kawałki odpadów, co staje się przyczyną ich śmierci. Ptaki przysiadają na nich myląc z lądem i najczęściej po zaplątaniu się nie mogą już odlecieć. Zwierzęta, które potkną kawałki opakowań foliowych umierają z głodu po zablokowaniu jelit.

Kilka lat temu pojawił się pomysł na rozwiązanie problemu opakowań foliowych – miały być nimi torbki biodegradowalne, dostępne w sprzedaży, jak i bezpłatnie w wybranych sieciach handlowych. Torby te rozkładają się dwa lata zamiast kilkudziesięciu czy kilkuset. Jednak pojawiły się głosy naukowców z wątpliwościami, co do ekologiczności tego produktu. Twierdzą oni, że choć torby faktycznie rozkładają się w bardzo krótkim czasie, to efektem tego rozkładu są mikrocząsteczki zanieczyszczające w jeszcze większym stopniu glebę, atmosferę i wody.

Cóż w tej sytuacji zrobić? Najlepiej po prostu jak najbardziej ograniczyć korzystanie opakowań z tworzyw sztucznych (które nie tylko zaśmiecają środowisko, ale i pochłaniają ogromnej ilości surowców i energii).

Dlatego tak ważne staje się edukowanie społeczeństwa w zakresie odpowiedzialnej konsumpcji, a także, w następnej kolejności, gospodarowania opakowaniami.

Dużo możemy zrobić, zmieniając swoje nawyki.

- Zabieramy na zakupy własne wielorazowe torby, jedną nośmy zawsze przy sobie na codzienne zakupy które robimy np. w drodze z pracy. Na większe zakupy zabieramy większą ilość toreb.
- Prośmy w sklepie, na targu, by sprzedawcy nie pakowali odruchowo każdej rzeczy w osobną foliówkę.
- Wybieramy produkty jak najmniej opakowane.
- Drugie śniadanie czy lunch zabieramy w wielorazowych pudełkach (śniadaniówkach, lunchboxach).

- Zamiast wyrzucać, odkładajmy czyste i niezniszczone foliówki i wykorzystujemy je zamiast korzystać z nowych.
- Torebki czy opakowania, jeśli już je mamy, powinny trafić do odpowiedniego kosza na plastik a następnie do przetwórnicy a nie do zwykłego kosza z innymi śmieciami.

Wydaje się, że społeczeństwo ma szansę odnieść w tym temacie zwycięstwo. W ostatnich latach obserwuje się dużą przemianę od czasu wszechobecnej torebki foliowej, do której był nieograniczony dostęp, do toreb wielorazowego użytku, których noszenie staje się symbolem troski o środowisko i własny budżet. To samo może mieć miejsce w przypadku ograniczania liczby opakowań foliowych – coraz więcej osób wybiera świadomie, ważne jeszcze by rządy wprowadziły zachęty finansowe dla odpowiedzialnych ekologicznie przedsiębiorców i ograniczenia w korzystaniu z opakowań foliowych.

oprac. Aleksandra Wodzyńska-Wójcik

Ograniczanie liczby opakowań z tworzyw sztucznych

Materiały:

tablica lub duży arkusz papieru (np. pakowego) podzielony na trzy części pionowymi liniami, pisak

Rozpocznij od zapytania dzieci, w jakich okolicznościach spotykają się z opakowaniami z tworzyw sztucznych, co pakuje się w takie opakowania.

Im więcej pomysłów podadzą dzieci, tym lepiej – zapisuj wszystkie w pierwszej kolumnie jedno pod drugim. Dobrze, jeśli pojawią się takie produkty jak owoce, warzywa, kiszona kapusta, pieczywo, kanapki do szkoły, mleko, ryż itp.

Zapytaj dzieci, jak sądzą, jak pakowano te produkty w czasach, kiedy nie było jeszcze – chociaż trudno to sobie wyobrazić – opakowań z plastiku? Jak przynoszono te produkty do domu? Zapisuj pomysły na odpowiedniej wysokości w drugiej kolumnie.

Wspólnie zastanówcie się, w co opakowane teraz można przynosić zakupy do domu, jeśli nie chce się brać żadnej torebki foliowej lub nie chce się kupować produktów w opakowaniach z tworzyw sztucznych. Zapisz wszystkie pomysły w trzeciej kolumnie (np. chleb kupować luzem i przynosić do domu w przeznaczony wyłącznie do tego bawełnianej torbie, owoce i warzywa – luzem w torbie lub skrzynce, po sprawunki można chodzić z wiklinowym koszem, kaszę czy ryż kupować w kilogramowych papierowych opakowaniach zamiast poporcjowane w woreczkach, po kapustę kiszoną czy ogórki można pójść z własnym stoikiem).

Okiem badacza 1

Poproś dzieci, aby przez cały tydzień prowadziły obserwacje zakupów przynoszonych do domu przez rodziców. Ich zadaniem jest zliczenie, ile opakowań z tworzyw sztucznych zebrano się w ich domach przez 7 dni. Poproś aby dzieci zwróciły uwagę również na to, co dzieje się w domach uczniów z wykorzystanymi opakowaniami. Czy są wykorzystywane powtórnie, czy trafiają do recyklingu?

Po tygodniu obserwacji podsumuj z dziećmi wyniki. Możecie przygotować statystykę na podstawie zebranych wyników. Ile opakowań i jakiego rodzaju wyprodukowały rodziny uczniów waszej klasy? Ile średnio na osobę wypada jakich opakowań? W jaki dzień tygodnia powiało się najwięcej opakowań? Dopilnuj, aby żadne dziecko nie poczuło się gorsze, ponieważ jego wynik będzie wyższy od innych. Porozmawiajcie o tym, co można było zrobić, aby w tygodniu użyć mniej opakowań foliowych. Co dzieje się w domach uczniów z wykorzystanymi opakowaniami? Może rodziny uczniów mają jakieś patenty na ograniczanie liczby opakowań, które warto byłoby upowszechnić?

Wyznaczcie plan działań, by w kolejnych tygodniach foliowych opakowań pojawiło się w ich domach mniej. Możecie wspólnie napisać list do rodziców, w których dzieci opiszą swoje pomysły, możecie przygotować gazetkę ścienną na ogólnodostępnym dla rodziców korytarzu lub przygotować prezentację lub przedstawienie, które dzieci zaprezentują przy okazji rodzinnej imprezy w szkole.

Okiem badacza 2

Poproś rodziców, aby wyrazili zgodę na prowadzenie przez dzieci półgodzinnej obserwacji np. w osiedlowym sklepie spożywczym. Rodzice powinni wyjaśnić sprzedawcy cel obserwacji. Obserwację najlepiej prowadzić parami. Jedno z dzieci zaznacza na karcie obserwacji każdą osobę, która przychodzi do sklepu z własną torbą na zakupy oraz każdą, która nie ma swojej torby i bierze ją ze sklepu.

Drugie dziecko zlicza wszystkie torebki wydane/sprzedane przez sprzedawcę podczas trwania obserwacji. Często jedna foliówka, która zazwyczaj jest cienka i niezbyt wytrzymała, nie wystarcza na zakupy, więc zakupy pakowane są w kilka toreb. Poza tym wiele produktów jest ważonych i przekazywanych klientowi w foliówce nawet jeśli on samo posiada wielorazową torbę (dotyczy to przede wszystkim warzyw i owoców).

Na karcie obserwacji dzieci powinny również zaznaczyć, czy sklepikarz udostępnia torby bezpłatnie czy kupujący za nie płaci.

Porównajcie liczby osób reprezentujących obie grupy. Która jest liczniejsza? Dlaczego tak się dzieje? Czy w sklepach, w których za torbę płaci się dodatkowo, ta różnica jest taka sama czy mniejsza? Porozmawiajcie również o tym, czy pomimo tego, że klienci przynoszą własne torby na zakupy, część produktów mimo wszystko pakowana jest w tzw. zrywki i dopiero wtedy pakowana do wielorazowej torby? Jak można na to zaradzić?

KARTA OBSERWACJI 1

	Dzień 1	Dzień 2	Dzień 3	Dzień 4	Dzień 5	Dzień 6	Dzień 7
Jednorazowa torebka foliowa z uszami (tzw. zrywka)							
Reklamówka							
Firmowe opakowanie z tworzyw sztucznych (np. po ciastkach, serach żółtych, rodzynkach itp.)							
Mała torebka foliowa bez uszu w której znalazły się rzeczy kupione na wagę (np. kasza, owoce i warzywa, ser)							
SUMA							

KARTA OBSERWACJI 2

Klient ma swoją torbę Tu zaznacz kreską każdego klienta	Klient nie ma swojej torby i bierze ją ze sklepu Tu zaznacz kreską każdego klienta
Zaznacz kreską każdą torbę foliową wydaną/sprzedaną przez sprzedawcę (także te do których pakuje on owoce czy warzywa)	
Zaznacz odpowiednią opcję: Sklepiarz udostępnia torby bezpłatnie / za torbę trzeba zapłacić dodatkowo	

Naprawianie domowego budżetu

Zaproponuj dzieciom zabawy matematyczne, których celem jest wyliczenie, w jakim czasie zwraca się koszt zakupu np. pudełka na drugie śniadanie czy torby na zakupy. Zadania mogą być wykorzystane do powtórzenia umiejętności liczenia ułamków lub posługiwania się kalkulatorem.

Opakowanie na drugie śniadanie kosztuje 15 zł. Może być używane wielokrotnie. Mieszczą się do niego kanapki i owoce.

Opakowanie śniadaniowych torebek foliowych kosztuje 5 zł. W opakowaniu znajduje się 100 sztuk. Każdą sztukę używa się tylko raz.

Uczeń codziennie zabiera do szkoły kanapki oraz owoce, do spakowania drugiego śniadania potrzebuje dwóch torebek.

Po ilu dniach koszt zakupu opakowania na drugie śniadanie będzie równy kosztowi zakupu torebek?
Po jakim czasie bardziej opłacalne jest kupienie opakowania?

Podobne wyliczenia można prowadzić w stosunku do wielorazowych toreb na zakupy – jedna kosztuje 5 zł, torebka foliowa kupowana przy kasie 0,6 zł.

Wymyślanie zmian

Materiały:

duże arkusze papieru i mazaki

Na podstawie wyników otrzymanych z badań (z poprzedniego ćwiczenia), zaproś uczniów do wypełnienia metaplanu. Metaplan to metoda grupowego rozwiązywania trudnego problemu, łącząca rozpoznanie sytuacji problemowej i jej przyczyn (diagnoza) z poszukiwaniami najlepszych rozwiązań. Młodszy uczniowie mogą wypełniać jeden metaplan wspólnie, starsi mogą pracować w kilkuosobowych grupach.

Metaplan wypełnia się w ściśle określonej kolejności, dlatego jeśli chcesz utrzymać skupienie grupy możesz rozdać arkusze papieru, poprosić o podzielenie na 4 części i kolejno wprowadzać tytuł każdej ćwiartki, kiedy uznasz, że praca nad poprzednią jest już zakończona.

Tytułem metaplanu może być „gospodarowanie opakowaniami z tworzyw sztucznych” dla starszych dzieci lub „życie torebki foliowej” dla młodszych. Możesz go dowolnie zmodyfikować.

W pierwszym kroku grupa odpowiada na pytanie, jak jest z naszym problemem, czym on się charakteryzuje (np. używa się bardzo dużo opakowań z tworzyw sztucznych, większość z nich nie trafia do recyklingu, sklepikarze rozdają torby zamiast je limitować).

W drugim kroku odpowiada się na pytanie „jak powinno być?” (np. więcej opakowań trafia do recyklingu, ograniczamy liczbę toreb foliowych, bo mamy opakowania wielorazowego użytku itd.)

W trzecim kroku zastanawiamy się, dlaczego nie jest tak, jak powinno być, co się dzieje, że tak nie jest? (np. że ludzie nie planują zakupów, więc nie mają ze sobą toreb, że nie chcą dźwigać, dlatego nie zabierają wielorazowych opakowań na zakupy, że sklepikarze uważają, że będą mieli więcej klientów, jeśli będą dawać torby, opakowania plastikowe są zbyt tanie)

Ostatni etap jest najważniejszy, bo pozwala opracować pomysły na rozwiązanie problemu i doprowadzenie do stanu, w którym jest tak, jak być powinno. Pomysły te mogą być bardzo ogólne ale i szczegółowe (np. ograniczyć liczbę sklepów, w których rozdaje się torby, kupować produkty luzem lub w opakowaniach ekologicznych, zawsze nosić ze sobą torbę wielorazową na zakupy, zorganizować w szkole kampanię promującą śniadaniówki, w szkole postawić dodatkowe kosze wyłącznie na opakowania foliowe itd.).

Po zakończeniu prac każdej z grupy poproś, aby wszyscy uczniowie przeszli się po sali i przeczytali wnioski pozostałych grup. Czy są wśród nich takie, które się powtarzają? Czy są możliwe do wprowadzenia w życie?

Spośród wszystkich wniosków wybierzcie te, które dalibyście radę wprowadzić – nie wymagają uchwał rządowych, nie wymagają ogromnych nakładów finansowych. Zróbcie listę zadań np. na najbliższy rok i spróbujcie je zrealizować.

METAPLAN

1. JAK JEST	2. JAK POWINNO BYĆ
3. DLACZEGO NIE JEST TAK, JAK POWINNO BYĆ	4. WNIOSEK

Szkolne kampanie

Temat opakowań z tworzyw sztucznych jest na tyle istotny, że każde działania mające na celu ograniczenie używania ich są konieczne. Jeśli pomysły na takie akcje pojawią się we wnioskach metapalnu, możecie je szybko wprowadzić w życie, jeśli się nie pojawiły, możecie je zaproponować.

W pierwszym kroku należy wybrać, jaki problem chcemy rozwiązać akcją – czy taki, że klienci biorą ze sklepów jednorazowe torby, czy taki, że sprzedawcy wszystkie produkty pakują w oddzielne torebki, czy, że dzieci przynoszą do szkoły kanapki w foliówkach albo owoce dostarczane do szkoły są pakowane w osobne torebki, czy że opakowania te nie trafiają do odpowiednich koszy na odpady, czy jeszcze inny.

Po podjęciu decyzji co do tematu, należy wybrać, jaką formę ma przyjąć nasza akcja – czy będzie to np. seria plakatów, happening na targu, artykuł w gazetce szkolnej, list do lokalnych mediów, wpis na stronie internetowej szkoły, zorganizowanie konkursu, akcja na Facebooku – wybór zależy od wieku i możliwości uczestników.

Przykładowe pomysły:

- Ogłoszenie konkursu na najciekawiej przystrojoną torbę na zakupy – jednodniowa wystawa toreb zakupowych.
  - Zaprojektowanie plakatów np. „Statystyczny Polak zużywa 450 torebek foliowych rocznie. Gdzie są Twoje?” lub „Zastanów się, czy potrzebujesz kolejnej torby foliowej”. Takie plakaty można powiesić w zaprzyjaźnionych sklepach, które zechcą współpracować.
  - Ogłoszenie akcji „zielone osiedle”, w której zrobiona zostanie lista sklepów sprzyjających przyrodzie. W tych sklepach nie rozdaje się bezpłatnie toreb na zakupy. Dzieci mogą zaprojektować odznaki przyznawane takim sklepom i umieszczane na witrynie sklepu.
  - Można próbować namówić lokalnych sklepikarzy, aby np. udzielali 1% rabatu na zakupy tym klientom, którzy przyjdą z własną torbą.
-

Recyklingowe i wielorazowe torby na zakupy

Pomysłowość ludzi w zakresie sposobów robienia toreb na zakupy jest ogromna. Poniższe sposoby można wykorzystać do zabaw z dziećmi w różnym wieku – niektóre z nich nie wymagają szycia, inne są bardziej skomplikowane.

Sposób 1

Materiały:

niepotrzebna koszulka (dorosła lub dziecięca, męska lub damska, na ramiączkach lub z rękawami długimi lub krótkimi, wzorzysta lub nie), nożyczki, maszyna do szycia lub igła z nitką

Czas wykonania:

dla posiadaczy maszyny do szycia ok. 10 minut, dla osób nie posiadających maszyny, ale sprawnie posługujących się igłą i nitką – 25 minut, dla pozostałych osób – nie więcej niż godzina.

Do tego należy dodać czas na wybranie odpowiedniej koszulki.

1. Rozkładamy koszulkę, odcinamy rękawy i pogłębiamy dekolot.
2. Przewracamy koszulkę na lewą stronę. Zszywamy dół koszulki.
3. Jeśli torba ma mieć szerokie dno należy zszyć dodatkowo trójkąty na bokach, jak na powyższym zdjęciu.
4. Torbę używać.
5. Pozostałości po koszulce (rękawy, dekolot) możesz wykorzystać do naszywania kieszonek, uszycia pokrowca na telefon a w ostateczności na szmatki do sprzątania.

Sposób 2

Materiały:

koszulka na ramiączkach, mocny sznurek

Koszulkę przewróć na lewą stronę. Dolną jej część (przeciwną do ramiączek) zwiąż bardzo mocno sznurkiem. Węzeł musi być naprawdę mocny (jeśli się rozwiąże, nasze zakupy wypadną). Po przewróceniu koszulki na prawą stronę mamy gotową torbę z uszami.

Sposób 3

Torbę można również wykonać np. ze starych szortów. Odetnij nogawki na wysokości kroku. Spodnie przewróć na lewą stronę. Część spodni przy pasku – to górna część torby. Dolną należy dokładnie zszyć. W zależności od umiejętności krawieckich można wszyć kolorową podszewkę. Z nogawek wytnij jeden lub dwa paski o szerokości ok. 6 cm i długości takiej jakie długie mają być uszy lub ucho. Złóż je wzdłuż i zeszyj. Jako uszy możesz wykorzystać również taśmę parcianą. Po odwróceniu spodni na prawą stronę doszyj się uszy.

Ciekawe torby wychodzą z szortów typu ogrodniczki – po odcięciu szelek mamy gotową klapę torby. Z równym powodzeniem można wykorzystać np. wąskie spódnice – po zszyciu ich dołów na lewej stronie i doszyciu uszu mamy gotową torbę.

Ozdabianie toreb na zakupy

Bawełniana czy lniana torba nie jest już tylko kawałkiem materiału służącym do przyniesienia zakupów. Staje się dodatkiem do stroju i dopasowujemy ją do naszego wyglądu. Torby na zakupy stały się w ostatnich latach płótnem dla głoszenia różnorodnych haseł, a każda z nich może stanowić formę przekazu naszego światopoglądu, informować o naszym hobby czy rozbawiać czytających. Młodzi mogą prezentować na torbach swoich ulubieńców. Wybór toreb na zakupy na rynku jest ogromny, większość sklepów wprowadza swoje torby wielorazowego użytku wykonane z bawełny (a także lnu, konopii czy włókien kokosowych) i równie mocno jak o ich wytrzymałość dba o ich estetykę i niepowtarzalność.

Zachęcamy do ozdabiania zarówno własnoręcznie wykonanych toreb z t-shirtów, jak i tradycyjnych toreb bawełnianych.

Napisy

Napisy i rysunki na materiale można wykonać kredkami do tkanin, mazakami do tkanin, a nawet markerami permanentnymi. Możesz użyć również farb akrylowych (nawet takich, które pozostały po malowaniu mebli czy ścian). Bardziej ambitni mogą do ozdabiania wykorzystać również koronki, wstążki, aplikacje, guziki, filc lub wyhaftować obrazek lub napis.

Naszywki

Torba może zmieniać swój wygląd w zależności od naszych potrzeb. Ciekawym pomysłem może być wykonanie ramki na zdjęciu do naszywania na torbę. Wadą tego pomysłu jest to, że zdjęcie może ulec podniszczeniu w czasie deszczu.

Materiały:

fragment plastikowego przezroczystego płaskiego opakowania (np. od zabawki, baterii, kabli, sprzętu elektronicznego itp. lub okładki od teczek ofertowych), nożyczki, włóczka i igła, dziurkacz oraz zdjęcie

Z opakowania należy wyciąć dwa takie same prostokąty (lub inne kształty dopasowany do zdjęcia). Następnie dziurkaczem zrób dziurki w równych odległościach od siebie w trzech bokach – prawym, lewym i dolnym. Brzegi możesz obrębić przesywając je na okrętkę włóczką, albo bez obrębiania przyszyć kieszonkę bezpośrednio na torbę. Do kieszonki możesz wsunąć zdjęcie lub grafikę, a jeśli ci się znudzi – wymienić ją na inne.

Recykling foliówek

Plastikowe sznurki

Rozłóż płasko torebkę. Możesz odciąć rączki i dół torebki, ale nie jest to konieczne. Złóż torebkę wzdłuż na pół, a potem jeszcze raz na pół. Następnie potnij ją na kawałki o mniej więcej 1,5-2 cm szerokości. Otrzymane w ten sposób pętle połącz ze sobą za pomocą płaskiego węzła marynarskiego.

Foliowe nitki

Z pociętych foliówek możesz zrobić również dużo cieńsze i mocne sznureczki. Świetnie nadadzą się one na przykład do plecenia bransoletek. Wystarczy, że pasek folii (z pociętej w poprzek torebki) rozciągniesz w palcach. Trzeba użyć do tego nieco siły i zdarzyć się może, że torebka pęknie. To, jaki długi sznureczek uda się otrzymać zależy od jakości folii.

Przechowywanie foliówek

Pojemnik na foliówki

Torebki, które dostajemy w sklepach często upychamy gdzie popadnie. A można w łatwy sposób zrobić pojemnik z „dozownikiem”.

Materiały:

duża butelka, nożyk tapicerski i nożyczki, sznurek

Do wykonania naszego pojemnika użyliśmy baniaka po 5 litrowej wodzie, ale wystarczy nawet 1,5 litrowa butelka po napoju. Zgniecione torebki wcale nie potrzebują wiele miejsca.

Odetnij górą i dolną część butelki. Jeśli jej krawędzie będą zbyt ostre, nadtop je lekko nad płomieniem świecy. Na ściankach przy szerszej części pojemnika zrób dwa otwory, przez które przewleczesz sznurek (do zawieszenia).

Jak składać torebki foliowe

Rozłóż płasko foliówkę. Złóż ją na połowę, a tę jeszcze raz na pół. Dolny róg zagnij w trójkąt. Złóż go ponownie i powtarzaj zawijanie, aż dotrzesz do uszu. Zagnij uszy na pół i wsuń je do kieszonki która powstała w trójkącie.

Recykling do zabawy

Poniżej znajduje się kilka pomysłów na wykonanie zabawek z materiałów, które znajdują się w naszych domach. To ważne jest, aby **nie ulegać „modzie śmieciowej” i nie kupować specjalnie materiałów, których nie potrzebujemy, ale żeby je wykorzystać do zabaw recyklingowych (np. papierowe talerzyki, worki na śmieci czy folia bąbelkowa).** Poczekaj, aż ten materiał po prostu się w domu pojawi – kiedy kupujesz sprzęt AGD przyjeżdża on zawinięty metrami folii bąbelkowej. Możesz urządzić w klasie kącik z pomocami, „kącik skarbów”. Niech znajdą się tam zarówno nożyczki, taśmy klejące, farby, pędzle, kredki itd., ale również guziki, drut, sznurki, cekiny, naklejki, suszone kwiaty, kawałki styropianu, plastikowe pęknięte kubeczki, niepotrzebne opakowania, folia bąbelkowa, torebki foliowe itp. Skarby mogą być zbierane przez całą klasę. **Najważniejsze, aby przekonać dzieci, że nie powinno się specjalnie czegoś kupować, aby użyć jego opakowania – niech zbieranie będzie tylko dodatkiem.**

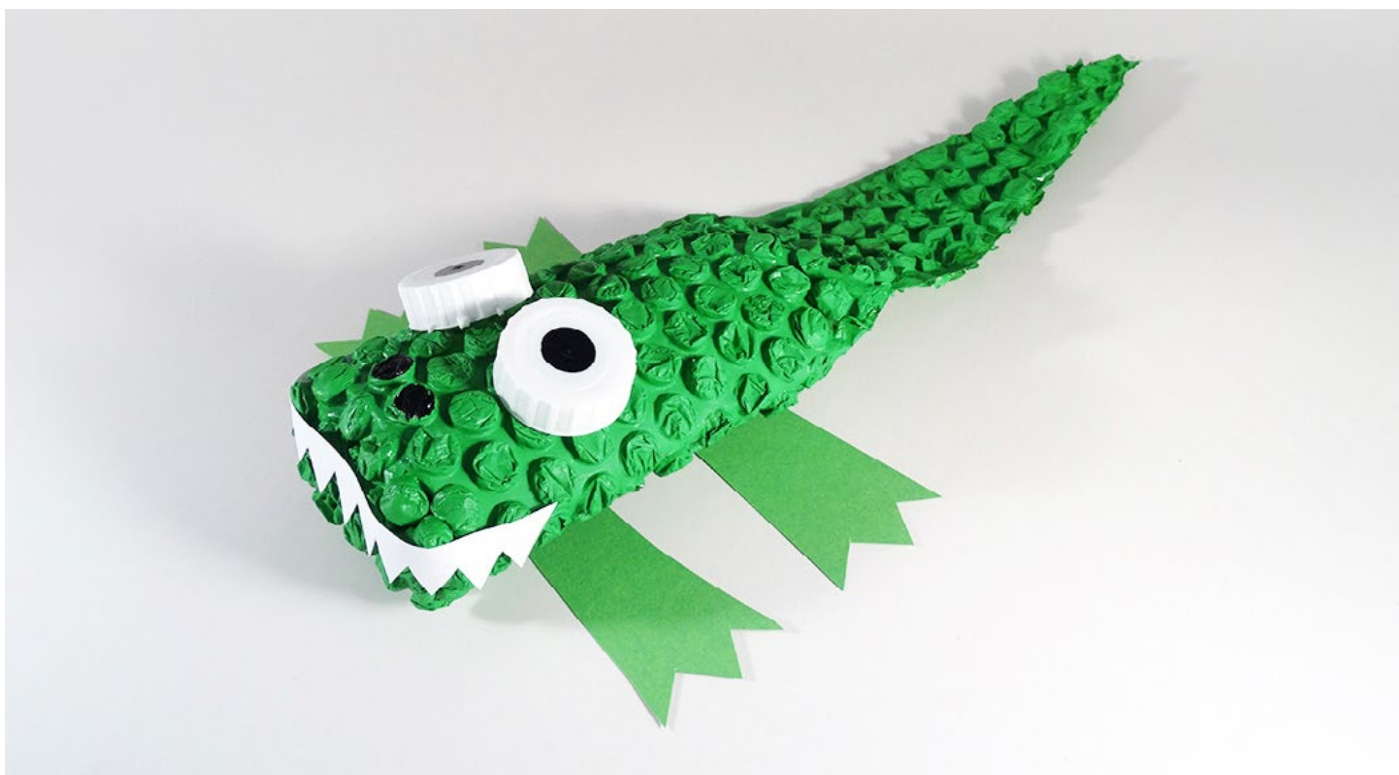
Krokodyl

Materiały:

prostokąt folii bąbelkowej, tekturka po rolce papieru toaletowego, zielona farba i pędzel, czarny mazak, zielona tektura (lub pomalowana biała), kawałek białej kartki, nożyczki

Prostokątem folii bąbelkowej owijamy rolkę po papierze, aby z jednej strony sporo jej wystawało. Wystającą część przycinamy na kształt ogona. Sklejamy całość.

Folię dokładnie malujemy zieloną farbą. Jeśli użyje się różnych odcieni zieleni, krokodyl będzie ciekawszy. Tekturową rolkę można trochę zgnieść, aby krokodyl był bardziej płaski. Z paska białego papieru wycinamy zęby i przyklejamy w odpowiednim miejscu. Z papieru wycinamy też okrągłe oczy (mogą być też zrobione np. z białych nakrętek), mazakiem rysujemy źrenice. Z zielonej tektury wycinamy nogi i przyklejamy je zwierzęciu.

Pszczoty

Materiały:

opakowania po jajkach – niespodziankach, czarny papier samoprzylepny lub klej, papier i czarna kredka, pędzel, plastikowa butelka, opcjonalnie – rolki po papierze toaletowym i żółta lub pomarańczowa farba

Z pustych opakowań po jajkach niespodziankach uczniowie wykonują pszczoły poprzez naklejenie czarnych pasków na żółte jajeczka. Z kawałków plastiku z butelki można wyciąć skrzydełka w kształcie łezek, których spiczaste końce wsuwamy w plastikowy łącznik na górze żółtego pojemniczka.

Dodatkowo zaproponuj uczniom wykonanie plastra miodu – rolki po papierze należy przeciąć w poprzek na trzy, zgiąć tak, aby każda miała kształt sześciokąta, pomalować na żółto lub pomarańczowo, a kiedy wyschną – połączyć ze sobą.

Wykonana ozdoba może być świetnym pretekstem do rozmów o życiu pszczoł (patrz: [Pakiet o pszczołach](#)).

Kręgle

Materiały:

9-12 jednakowych butelek typu PET, do ozdoby kolorowe bibuły lub kawałki materiału, kolorowych kartek, klej lub taśma klejąca, nożyczki (niekoniecznie) lub kolorowe bibuły lub farby i woda. Jeśli kręgle nie są z wodą, można je obciążyć piaskiem, kaszą czy ryżem, albo kolorowymi klockami.

Poproś dzieci o ozdobienie przyszłych kręgli – ozdoby nie powinny zbyt odstawać od butelek oraz powinny być one ozdobione równomiernie z każdej strony, aby dobrze się przewracały po uderzeniu. Do środka butelki można wsypać trochę suchego piasku, jeśli chce się grać w kręgle na dworze – nie przewróci ich wiatr.

Zamiast oklejać kręgle możesz wlać do nich zabarwioną bibułą lub farbami wodę lub wsypać drobne nasiona (na. kasze, ryż, groch lub drobne zabawki np. klocki.)

Piłka może być również wykonana z opakowania lub można wykorzystać zwykłą piłkę dopasowaną do wielkości i ciężaru kręgli, do dużych kręgli z półtoralitrowych butelek wypełnionych wodą możecie używać piłki do siatkówki czy do nogi. Kręgle mogą posłużyć na wiele dni świetnej zabawy. Pomysł szczególnie polecamy na czas wakacji.

Gra w „kapsle”

Nakrętki można również wykorzystać do gry w „kapsle”. Jest to gra zręcznościowa, w której wprawia się w ruch kapsle poprzez pstryknięcie ich palcami.

Występują różne rodzaje gry:

Rzut – gracze rzucają kolejno kapsle w stronę ściany. Czyj kapsel będzie bliżej ściany, ten wygrywa i zabiera innym graczom po kapslu.

Zbijak – polega na trafianiu kapsli przeciwnika swoimi lub wybijaniu z ustalonego obszaru gry.

Wyścig zwany dawniej również wyścigiem pokoju – zawodnicy pstrykają na zmianę swoje kapsle, wygrywa ten, kto pierwszy swoimi kapslami pokona tor przeszkód lub wyznaczoną trasę. Wypadnięcie kapsla poza wyznaczoną trasę jest karane cofnięciem ruchu. Z tego powodu przewagę mają kapsle dodatkowo obciążone, trudniej wpadające w niekontrolowane toczenie.

Piłka nożna – są dwie drużyny. Wyznacza się jednego kapsla jako piłkę, piłkarze pstrykają w piłkę by ta trafiła do bramki przeciwnika. Nie ma bramkarzy. (Wikipedia)

Nakrętki można ozdobić i obciążyć ich wewnątrz.

Instrumenty

Z opakowań z tworzyw sztucznych można wykonać kilka instrumentów, które posłużą dzieciom.

Bęben: ozdobiona butelka 5l

Grzechotki: butelki plastikowe pojemności np. 0,5l, ozdobione i wypełnione różnymi produktami (piasek, groch, ryż, kamyczki itd.)

Brząkadetka: z pomocą dorosłych należy zrobić dziurki w nakrętkach (im więcej tym lepiej). Przez dziurki należy przewlec sznurek i zawiązać supełek, aby nakrętka nie zsunęła się ze sznurka. Drugie końce sznurków należy ze sobą związać i przymocować np. do patyka. Potrząsanie patykiem spowoduje, że nakrętki będą wydawać dźwięk uderzając o siebie.

Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fotografia na okładce: Derek Cheung, CC BY-NC-SA 2.0

Materiały opracowano w ramach projektu „Ekologia mieszkańca”
realizowanego przez Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”
www.zrodla.org